

Omilienci miera do UNESCO

My, Važfania, sme na svoje tradície nesmierne hrdí. Vedenie obce v spolupráci s Folklórnym združením Stráne Važec a Miestnym odborom Matice slovenskej požiadalo o zápis Svätodušného chorovodu Omilienci do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska, aby bol tento tradičný zvyk chránený, udržiavaný a zachovaný aj pre ďalšie generácie. Po takmer ročnom úsilí obec podala elektronickú prihlášku na konci apríla. Predchádzalo tomu obdobie

zbierania informácií, fotografií, audiovizuálnych diel a štúdium historických materiálov, ktoré preukazujú, že chorovod má svoje korene v kultúrnej tradícii Važca, prenášal sa po stáročia z pokolenia na pokolenie. Na príprave prihlášky sa podieľali Zuzka Užíková, Elena Jelenová, autorka knihy Chorovody na Slovensku Katarína Babčáková a Darina Bartková, ale aj viacerí občania, ktorí poskytli fotodokumentáciu.

Súčasťou prihlášky bola fotografická a video dokumentácia a záznamy o li-

teratúre, ktoré preukazujú opodstatnenosť prihlášky. Dôležitým argumentom pre hodnotiacu komisiu je aj podpora kultúrnych a samosprávnych inštitúcií. Súhlas so zápisom podporila županka Žilinského samosprávneho kraja Erika Jurínová, riaditeľka Liptovského kultúrneho strediska Miroslava Palanová, folklorista a riaditeľ destinačného manažmentu na Ministerstve cestovného ruchu a športu František Morong, tridsať členov FZ Stráne Važec, DFS Podkrižanček, ale aj pätnásť účastníčok chorovodov v minulosti.

Celý proces zápisu do Zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva je dlhodobý proces a bude prebiehať takmer rok. V súčasnosti prebieha formálna kontrola žiadosti. Komisia si môže dožiadať doplnenie žiadosti o ďalšiu dokumentáciu. Budú nasledovať dve hodnotenia odbornou komisiou, ktorú menuje ministerka kultúry. Až začiatkom budúceho roka sa možno dozvieme výsledok hodnotenia našej žiadosti komisiou.

Veríme, že zápis bude motiváciou a inšpiráciou pre všetkých Važťanov, aby sa zapojili, alebo podporili udržiavanie tohto tradičného zvyku, motiváciou pre mladých ľudí, aby viedli svoje deti k láske k folklóru a tradíciám. Zápis do Zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva bude ocenením úsilia nadšencov, ktorí tento tradičný zvyk po stáročia udržiavajú a zároveň prestížne ocenenie, ktoré, veríme, že pomôže pri získavaní partnerov a finančných zdrojov z rôznych fondov. V neposlednom rade je to aj záväzok pre obec, že bude podporovať naďalej udržiavanie tejto unikátnej tradície, aby sa zachovala pre ďalšie generácie.

Členovia FZ Stráne sa 15. januára v Divadle SLUK v Bratislave zúčastnili aj slávnostného vyhlásenia zápisu tradičného ovčiarstva do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska, čím bola splnená prvá podmienka na to, aby sa tradičné ovčiarstvo (spolu s niekoľkými ďalšími prvkami tradičnej slovenskej kultúry) mohlo usilovať o zápis do zoznamu UNESCO (foto vľavo).

Projekty úspešné, podávame ďalšie

V minulom roku obec podala tri projekty, ktoré boli všetky vyhodnotené ako úspešné a postupne budú aj realizované. Na zvýšenie kapacity materskej školy sme získali takmer 290-tisíc eur, financovanie je 100 % z plánu obnovy cez ministerstvo školstva, bez spoluúčasti. Projekt zahŕňa rekonštrukciu priestorov škôlky s vytvorením ďalších dvoch tried, materiálno-technické vybavenie aj výstavbu detského dopravného ihriska.

Úspešný bol aj projekt na nákup prídatných zariadení ku traktoru vrátane kontajnerov za účelom zvýšenia množstva vytriedených druhov odpadu. Celková hodnota projektu je viac ako 105-tisíc eur, požadovaná výška nenávratného finančného príspevku je necelých 97-tisíc eur. Zvyšok (8415 eur) financuje obec. Peniaze sú určené na nákup štyroch kontajnerov, čelný traktorový nakladač, veľkoobjemovú lopatu a reťazový kontajnerový nosič.

Z environmentálneho fondu sme získali dotáciu 13548 eur na výsadbu zelene. V projekte je navrhovaná plocha 180 m² na Námestí slobody a pozdĺž Hlavnej ulice, príprava záhonov a 720 rastlín na výsadbu.

Starosta obce Milan Lištiak informoval aj o ďalších projektoch, na ktorých pracuje. Na zlepšenie stavu budovy základnej školy sa obec pokúša získať financie aj prostredníctvom ďalších projek-

tov. Podali už žiadosti o stavebné povolenie na rekonštrukciu strechy kvôli havarijnému stavu (projekt v hodnote vyše 197-tisíc eur, demontáž poškodennej krytiny, nová krytina, výmena poškodených prvkov krovu a ich náhrada...) a na odstránenie havarijného stavu telocvične (vyše 172-tisíc eur, nové výplňové konštrukcie, plastové okná, zmenšenie okenných otvorov, rekonštrukcia toaliet...). Dotáciu na odstránenie havarijného stavu telocvične už obec získala z Ministerstva školstva SR, avšak je potrebné doplniť projekt o environmentálnu učebňu a bezbariérový vstup do telocvične.

Najväčším podaným projektom je zvýšenie energetickej hospodárnosti budovy školy, o ktorý sa obec uchádza cez modernizačný fond. Celková hodnota projektu je vyše 572-tisíc eur, spoluúčasť obce je 28 600 eur. V pláne je zateplenie, výmena niektorých okien, tieniaca technika, či výmena podláh.

V rámci ďalších oblastí obec plánuje zapojenie sa do projektu na zavádzanie systému množstevného zberu ako nástroja na zníženie množstva produkovaneho zmesového komunálneho odpadu, na nákup malotraktora s príslušenstvom a nákup štiepkovača konárov a drevnej hmoty (schválená podpora 6500 eur).

(red)

Pastierske konečne vysporiadané

Takmer nekonečný príbeh majetkovoprávného vysporiadavania pozemkov pod miestnou komunikáciou Na Pastierskych II. je po neuveriteľných piatich desaťročiach v úspešnom cieli. V marci obecné zastupiteľstvo schválilo odkúpenie posledného pozemku s rozlohou 4 m² od spoločnosti Arriva Trnava za celkovú cenu 68,68 eur. Spoločnosť pôvodne nepristúpila na ponuku obce kvôli navrhovanej výkupnej cene pozemku, ktorú považovala za nízku.

Rovnako o cenových podmienkach starosta obce rokoval aj so šiestimi súkromnými vlastníckmi, ktorí doteraz svoje pozemky nepredali. „Osobne sme s pani Máriou Jakubčiakovou navštívili všetkých vlastníkov, za čo jej veľmi pekne ďakujem. Som mimoriadne rád, že sme sa so všetkými nakoniec dohodli. Zároveň mi je ľúto, že proces trval tak dlho, aj keď sme vyvinuli maximálne úsilie. Vyjadrim sa možno trochu kontroverzne, ale - na jednej strane chápem, že majitelia chceli za pozemky získať čo najvyššiu cenu, na druhej strane, pozemky to boli väčšinou veľmi malé, takže šlo o rozdiely pár desiatok eur,“ uviedol starosta Milan Lištiak.

Ešte viac situáciu skomplikovali aj byrokratické prekážky, ktoré výrazne predĺžili proces vyvlastňovania pozemkov od neznámych vlastníkov (z dôvodu delimitácie právomocí Okresného úradu Žilina na Odbor územného plánovania Žilina).

Po vysporiadaní vlastníckych práv môže obec konečne pristúpiť k budovaniu samotnej cestnej komunikácie – od stavebného povolenia, cez inžinierske siete, až po realizáciu asfaltového povrchu. „Najväčším problémom sú samozrejme financie. Na tento zámer budeme potrebovať veľký balík peňazí. Na základe projektu, ktorý máme ešte z roku 2017, ide zhruba o 700-tisíc eur. Je to, samozrejme, len odhad, keďže aj ceny sa za tie roky zvýšili. Rokujeme aj s vodárňami, aby prispeli na výstavbu kanalizácie. Budeme sledovať aj vhodné projekty, do ktorých by sme sa mohli zapojiť a získať tak potrebné financie,“ dodal starosta.

(red)

Chorovod Omilienci

Vo Važci sa 8. júna uskutoční tradičný sprievod dievčat a žien, ktorý začne o 14:00 (pri reštaurácii Izabela). V ďalšom programe sa predstavia domáce i hosťujúce folklórne súbory. Organizátori podujatia sú Ministerstvo cestovného ruchu a športu SR, FZ Stráne, Liptov, Matica Slovenská, Liptovská galéria PMB LM a ďalší partneri. Srdečne vás pozývame!

Važecká parta dominovala na výstave v Egypte

Limitovaná kolekcia obrazov takmer zaniknutých párt a projekt Party v 21. storočí je veľkolepým spoločným dielom fotografov Lubomíra Saba a Zuzany Sénašiovej a etnologičky Kataríny Sabovej. Do tímu si prizvali umelecké maliarky Sarah Avni a Ivanu Mintálovú a umelcov maľujúcich na tvár Andreu Lubockú a Patrika Raga. Zámerom projektu je pomocou moderného umenia reprezentovať a spájať kultúru, tradičné hodnoty a históriu Slovákov a atraktívnym spracovaním ich priblížiť aj súčasnej generácii. Výsledkom sú originálne obrazy, ktoré unikátnym spôsobom spájajú fotografiu a umeleckú maľbu. Doposiaľ autori vytvorili 51 originálnych obrazov a zároveň zdokumentovali 45 párt zo všetkých regiónov Slovenska, ako aj šesť párt zahraničných Slovákov zo srbskej Vojvodiny.

V priebehu siedmich rokov navštívilo viac ako 600-tisíc ľudí vyše 40 výstav a prezentácií po celom svete (Brusel, Berlín, Bratislava, Viedeň, Moskva, Praha, Šanghaj, New York, Istanbul, Washington, Ottawa...). Od roku 2018 projekt Party v 21. storočí reprezentuje slovenské umenie a kultúru pod oficiálnou značkou Slovenska Good Idea Slovakia.

Vo februári a máji boli sprístupnené jedinečné výstavy v Egypte. Prvou bola výstava s názvom Od Nílu po Tatry v Národnom múzeu Egyptskej civilizácie v Káhire (4. – 18. 2.), na ktorú si Egypťania ako ústredný motív vybrali važeckú partu. „Projekt bol výsledkom spolupráce s ambasádou Slovenskej republiky v Egypte a bol zároveň historickým momentom, pretože sa stal prvou slovenskou výstavou v tomto prestížnom múzeu. Súčasťou vernisáže bola aj módna prehliadka tradičných slovenských svadobných odevov a módna šou egyptského návrhára Mohameda Samyho, ktorého modely nosí aj prvá dáma Egypta“, priblížila koordinátorka projektu Beáta Bencsíková.

Druhým významným historickým míľnikom pre slovenské umenie bola výstava v najsilnejšej knižnici sveta, v egyptskej Alexandrii (13. – 31. 5). „Výstava s názvom Obrazy, ktoré rozprávajú príbeh tradície, prináša unikátne prepojenie slovenskej histórie, krojových párt a súčasného výtvarného umenia. Pre Slovensko ide o mimoriadnu česť, autori projektu sa stávajú prvými slovenskými umelcami, ktorí vystavujú v tejto svetovej mekke poznania a kultúry,“ dodala B. Bencsíková.

Viac o projekte sa dozviete aj na stránke www.party21art.com.

(mp)

Obecná knižnica

Obecná knižnica vo Važci má 5513 kníh a minulý rok tu pribudlo 135 kníh. Nájdete tu knihy pre rôzne vekové kategórie pre najmenších, ale aj pre dôchodcov. Najstaršie z kníh, ktoré tu nájdete, sú Leporelá od Jana Hálu a knihy od autorov Slovenskej klasicistickej literatúry. Najviac výpožičiek v knižnici zaznamenávajú na knihy od autorov Táňa Keleová-Vasilková, Dominik Dán, Danielle Steel a veľa ďalších populárnych spisovateľov. Pani knihovníčka pripravuje aj rôzne akcie podľa výročí autora, kedy pripraví aj krátku prezentáciu. Knižnicu najviac navštevujú deti zo ZŠ s MŠ Važec, dôchodcovia a študenti.

Knižnica je otvorená od 1. marca do 1. októbra každý štvrtok a nedeľu v čase od 15:00 do 17:00. Od 1. októbra do 1. marca každý štvrtok a nedeľu v čase od 13:00 do 15:00.

(red)

Príprava malých jaskyniarov

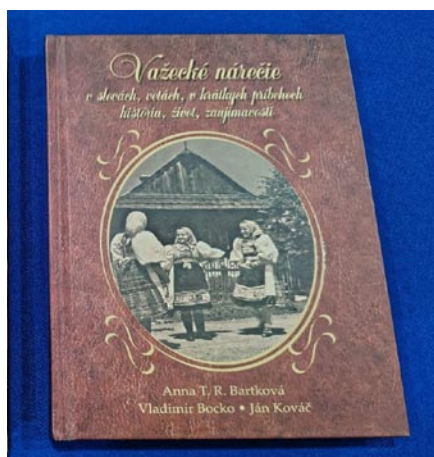
Občianske združenie Deti spod Krivána sa snaží ponúkať a zabezpečiť pre deti rôzne zaujímavé podujatia, či už v spolupráci so základnou školou (viac v článku Krátko zo školy na str. 12), alebo aj vo vlastnej réžii. Ďalšou netradičnou a pútavou aktivitou, ktorú zorganizovali v apríli (22.4.), bola environmentálno-výchovná prednáška o Važeckej jaskyni. Do priestorov klubu v suteréne kultúrneho strediska pozvali naslovovzatých odborníkov priamo zo Správy slovenských jaskýň. Geológ Juraj Littva a koordinátor environmentálnej výchovy SSJ Miroslav Kudla pre deti (ale aj rodičov) pripravili zaujímavú prednášku, z ktorej si účastníci odniesli mnoho nových poznatkov. Zároveň sa dohodli na ďalšej možnej spolupráci, ktorá bude ešte atraktívnej-

šia. Spoločne plánujú výlet do niektorej z jaskýň, kde sa budú môcť „zahrať“ na skutočných jaskyniarov.

(red)

Titul Kniha Liptova putoval do Važca

V Liptovskom Mikuláši sa 23. apríla uskutočnilo vyhlásenie súťaže Kniha Liptova 2024, ktorú organizuje Liptovská knižnica G. F. Belopotockého. Do 18. ročníka čitateľskej ankety bolo prihlásených 32 titulov, ktoré sú autorom alebo obsahom späté s regiónom Liptova. Na hlasovaní sa zúčastnilo 1342 čitateľov, ktorí spolu odovzdali 1824 hlasov.

Titul Kniha Liptova 2024 s počtom hlasov 246 získala publikácia Važecké nárečie v slovách, vetách, v krátkych príbehoch, od našej rodáčky Anny T. R. Bartkovej a spoluautorov (V. Bocko a J. Kováč). Táto kniha zároveň dostala najvyšší počet hlasov zo všetkých prihlásených publikácií. Vďaka tomuto úspechu získala aj nomináciu na súťaž o Knihu Žilinského samosprávneho kraja.

Autorke blahoželáme k skvelému úspechu a ďakujeme za prezentáciu Važca. Ocenenie za autorku prevzala Darina Bartková (na foto uprostred). Knihu si môžete zakúpiť na Obecnom úrade vo Važci alebo v potravinách MY.

(red)

Anna T. R. Bartková: „Je to kniha všetkých nás, Važčanov.“

Ten, kto nemiluje knihu, nemiluje múdrosť. Ten, kto nemiluje múdrosť, stáva sa hlupákom. (J. A. Komenský)

Kniha a jej čítanie je zdrojom vzdelávania, poznávania nepoznaného, rozširuje slovnú zásobu i obrazotvornosť, aj kultivuje človeka. Už v minulosti, keď knihy neboli dostupné pre každého, sa stal jednoduchý človek Matej Hrebenda „putujúcou knižnicou“ po dedinách, aby sa aj takto vzdelával biedny slovenský národ.

V súčasnosti je ponuka kníh bohatá a rôznorodá. Či je aj dosť čitateľov a akých, je otázne. Čerstvo vytlačená kniha má svoje čaro a digitálna podoba sa jej nevyrovná. Vonia tlačiarňou, na dotyk je jemná a krehká, zvedavosť láka otvoriť ju a vo vnútri popísané stránky sľubujú niečo nové, nepoznané. V knihe je ukrytá práca mnohých ľudí, ktorí stáli pri jej zrode a dali jej konečnú podobu.

Liptovská knižnica každoročne vyhlasuje súťaž o najkrajšiu knihu Liptova, do ktorej bola prihlásená naša kniha Važecké nárečie. Mojimi spoluautorami boli Vladimír Bocko (už nebol), Ján Kováč (Kaštiel) a príspevkami obohatili obsah moje kamarátky. Pri rozhovoroch a spomienkach na minulosť sa spontánne vynorili slová a výrazy, takže do slovníka pribúdali ďalšie. Bolo to milé, častokrát i humorné, nuž je to kniha Važčanov. Dôležité bolo dotiahnuť naše úsilie do finále a získať finančné prostriedky. Veľkú zásluhu na technickom a finančnom zabezpečení má Miška Pristašová (Matejková), inak by nebolo možné pokryť také množstvo výtlačkov. Naša kniha v kategórii odborná

literatúra získala 1. miesto a zároveň jej bol udelený titul Kniha Liptova 2024, preto postupuje do súťaže za Liptov v rámci ŽSK. Na tom, že naša kniha dostala toto ocenenie, máte zásluhu všetci, ktorí ste ju v súťaži svojím hlasom podporili. Všetkým z úprimného srdca ďakujem. Diplom, ktorý mi bol od Liptovskej knižnice odovzdaný, vnímam nielen ako ocenenie mojej práce, ale patrí aj mnohým z vás, čo mi poskytli veľa informácií, osobnej i finančnej pomoci na tlač, aj tým, čo boli pri jej finalizácii.

Aké boli moje prvé pocity po oznámení výsledku? Emócie. Prekvapenie, lebo som to nečakala, radosť i nejaká slzička a hrdosť na nás všetkých, keď v súťaži boli renomovaní a odborne vzdelaní autori a ja, neznámy laik. Každý, kto má zmysluplnú záľubu a dáva do nej srdce, dosiahne veľa. Oplatí sa robiť radosť sebe aj iným.

Rob, čo môžeš, s tým, čo máš, tam, kde si. (Theodor Rooswelt)

Anna T. R. Bartková

Plán kultúrnych a spoločenských akcií

- Jún: 8. 6. - Omilienci, otvorenie výstavy v Dome J. Hálu
- Júl: 17. 7. - 30. výročie úmrtia M. Halámovej, 17. 7. - vyhorenie Važca
- August: 1. - 10. 8. - Hálové dni, 11. - 17. 8. - Sympóziu Srdce (Dom J. Hálu), 13. 8. - 125. výročie úmrtia Štefana Rysuľu, výročie SNP
- September: 1. 9. - Deň ústavy a výročie zasadania Lipy Slovanov
- Október: Mesiac úcty k starším, vyhodnotenie záhrad, sprievod regrútov, lampiónový sprievod, výročie úmrtia P. Dobšinského, divadelné predstavenie, úprava adoptívnych hrobov
- November: 29. 11. - Katarínska zábava
- December: 70. výročie úmrtia J. Ďuroviča, 5. 12. - Mikuláš, 6. 12. - Vianočné trhy, 14. 12. - vystúpenie FZ Stráne, 21. 12. - adventný koncert v evanjelickom kostole, 27. 12. - vianočné medovníčky, posedenie pri jedličke, turnaj v mariáši, šachový turnaj
- Január: 1. 1. - novoročný prípitok, 6. 1. - divadelné predstavenie

Z obecných rokovaní

HOSPODÁRENIE OBCE

Poslanci sa na marcovom rokovaní zaoberali záverečným účtom obce za rok 2024. Zobrali na vedomie správu hlavného kontrolóra a schválili záverečný účet obce bez výhrad. Prebytok rozpočtu vo výške necelých 48-tisíc eur presmerovali do rezervného fondu.

Obecný podnik dosiahol v minulom roku zisk z hlavnej a podnikateľskej činnosti vo výške necelých 10-tisíc eur (po zdanení). Rozhodnutím obecného zastupiteľstva bol hospodársky výsledok preúčtovaný na nerozdelený zisk z minulých rokov. Zároveň schválili použitie prostriedkov z rezervného fondu na rok 2025. Na preložku elektrického vedenia pod budovou bývalej materskej školy vyčlenili 70-tisíc eur, na vypracovanie projektovej dokumentácie na energetické úspory budovy školy 18-tisíc eur a ďalších 12-tisíc na projektovú dokumentáciu na odstránenie havarijného stavu strechy telocvične. Ďalších 5800 eur z rezervného fondu použijú na nákup katafalku do domu smútku a 8500 eur na nákup kontajnerov a prídavných zariadení k traktoru.

PRIDEĽOVANIE DOTÁCIÍ

Na marcovom zasadnutí sa poslanci zaoberali aj prideľovaním dotácií a finančných príspevkov pre miestne organizácie. Športovému klubu jednohlasne odsúhlasili 17-tisíc eur. Zhodli sa aj na finančnej podpore pre MO Matice slovenskej vo výške 3600 eur, pre OZ Deti spod Kriváňa vo výške 3500 eur, pre MS Slovenského červeného kríža vo výške 2300 eur, dvetisíc eur pre FZ Stráne a tisíc eur pre Poľovnícke združenie Kriváň. Po 500 eur pridelili rímskokatolíckej farnosti, evanjelickému cirkevnému zboru, Centru pastoračie mládeže a OZ JEKH DROM. Nezhodli sa na navrhovanej čiastke pre miestnu organizáciu Jednoty dôchodcov vo výške 8000 eur. Po prerokovaní finančnej podpory pre seniorov vo finančnej komisii sa poslanci témou opätovne zaoberali na aprílovom rokovaní. Návrh poslankyne Gabriely Turanovej na sumu 2500 eur nebol prijatý, rovnako ďalší návrh poslanca Richarda Zubaja na sumu 3000 eur. Nakoniec

bol schválený návrh poslankyne Zuzaňy Profantovej na sumu 6000 eur. „Mrzí ma, že pri riešení dotácie pre dôchodcov došlo k takejto situácii. Jednota dôchodcov je najpočetnejšia organizácia v obci, jedna z najväčších v okrese. Sú to ľudia, ktorí túto obec vybudovali a ktorí si zaslužia nejaké prílepiešenie, ktoré si často sami nemôžu dovoliť. Či už formou výletu, darčeka od obce, účasti na spoločenských udalostiach s rovesníkmi v rámci okresu alebo aj v rodnej obci,“ doplnil starosta Milan Lištiak. Predsedníčka miestnej organizácie JDS Kvetoslava Lištiaková vyjadrila ľútosť nad tým, že dôchodcovia sa stali predmetom sporov: „Združujeme 118 členov, sme starší ľudia a robíme, čo dokážeme a vládžeme. Možno sa to niekomu nezdá dostatočné, ale my jednoducho nemáme schopnosti na niečo výnimočné. Pomáhame a zapájame sa do každej obecnej akcie. Rozumieme aj potrebe šetrenia financií v obecnom rozpočte, ale je nám ľúto, ak to má postihnúť len dôchodcov a ostatné organizácie nie.“

NEHNUTEĽNOSTI

Poslanci schválili vyhlásenie verejnej obchodnej súťaže na predaj rodinného domu v obci Sása s minimálnou kúpnu cenou stanovenou znaleckým posudkom vo výške 13900 eur. V súťa-

ži nikto nepredložil ponuku, takže poslanci budú opätovne rozhodovať, ako naložia s danou nehnuteľnosťou. Obec vlastní mimo svoj kataster ešte ďalšie dve nehnuteľnosti, uvoľnené po predchádzajúcich nájomníkoch. Byt v Jelšave bol prenajatý obyvateľom Važca, ktorí riadne platia za prenájom a všetky výdavky s ním spojené. Byt v Sirku obec plánuje taktiež prenajať, ale keďže záujemcovia nie sú obyvateľmi Važca, bolo nutné najskôr zmeniť existujúce zásady o podmienkach prideľovania nájomných bytov vo vlastníctve obce, ktoré nedovoľovali prenájom takýmto záujemcom.

Zastupiteľstvo schválilo aj prenájom časti nebytových priestorov v malom dome služieb na ulici K jaskyni 749 pre Z. Hybenovú (Hybe) za účelom prevádzkovania práčovne a čistiarny. Doba nájmu je do 31. 12. 2030 a mesačné nájomné je 238,52 €.

TRŽNICA

Poslanci sa v apríli zaoberali aj situáciou ohľadom opakovaných problémov so zatekajúcou strechou na tržnici. Starosta obce Milan Lištiak informoval o odstránení závad formou reklamácie po opakovanom kontaktovaní dodávateľa. Po rozsiahlej diskusii o možnosti uplatňovania zmluvnej pokuty u dodávateľskej firmy nakoniec nerozhodli o takomto postupe, vzhľadom na riziko nevykonalnosti samotnej pokuty a ďalších finančných nákladov spojených s konaním. Oprava bola nakoniec vyriešená kompletnou výmenou strešnej krytiny.

Poslanecké bilancie

Po uplynutí polovice volebného obdobia sme oslovili poslancov obecného zastupiteľstva s ponukou priestoru v miestnych novinách na zhodnotenie svojho pôsobenia, dojmov, či ďalších plánov. Na podnet reagovali dvaja členovia poslaneckého zboru – Martina Michalková (kvôli krátkemu pôsobeniu vo funkcii nebilancovala) a Peter Šulik, ktorého vyjadrenie vám prinášame v plnom znení:

„Keďže naše funkčné obdobie je už za polovicou, rád by som zhodnotil prínosy, ktoré sa mi podarilo dosiahnuť v časti našej obce, ktorá mi bola pridelená. Kvôli množstvu podnetov

od občanov som podal návrh na vybudovanie chodníka na Lukáčovom brehu a spomaľovačov na ulici Školská a Štefana Rysuľu, ktoré sa vďaka poslancom OZ podarilo zrealizovať. Ďakujem aj starostovi obce, ktorý mi pomáhal pri dosiahnutí cieľov, ktoré odo mňa očakávali občania Važca. V nasledujúcom období by som rád dosiahol opravu mosta pre peších pri poľovníckom dome a vybudovanie (vyasfaltovanie) cesty medzi školou a cintorínom. Avšak v poslednom období je čoraz viac cítiť polarizáciu medzi poslancami OZ a v takom prostredí môže obec napredovať len veľmi ťažko.“

Ocenili darcov

Výbor Miestneho spolku SČK vo Važci pravidelne na svoju výročnú členskú schôdzu pozýva aj výnimočných ľudí, ktorí bez nároku na akúkoľvek odmenu darujú krv na záchranu zdravia, či života človeka. Tohto roku MS SČK bilancoval svoje minuloročné aktivity 11. apríla v kinosále obecného úradu.

Ďakovným slovom a darčekom si uctili aj 43 darcov krvi z našej obce, ktorí v roku 2024 darovali krv na transfúzných staniách. Mnohí z nich sú držiteľmi bronzovej, striebornej aj zlatej Janského plakety.

Pri slávnostnom zápise darcov do pamätnej knihy si prevzal ďakovný list od starostu obce a darček s venovaním od výboru MS SČK stonásobný darca krvi, držiteľ Kňazovického medaily (najvyššieho vyznamenania SČK za darcovstvo krvi), pán Ján Križan. Za toto veľké gesto ľudskosti mu patrí obdiv a vďaka, ako aj ostatným darcom za ich šlachetné činy.

Prijemnú atmosféru podujatia umocnil kultúrny program žiakov našej školy, ktorý pripravili Janka Pastuchová a Janka Šuleková. (red)

Spoločne čistili prírodu

V sobotu 12. apríla sa v areáli hasičskej zbrojnice stretli dobrovoľníci, ktorým nie je ľahostajná naša obec a jej okolie. Poľovnícke združenie Kriváň Važec v spolupráci s obcou, urbárom, hasičmi, športovým klubom, základnou školou a Slovenskou poľovníckou komorou zorganizovali upratovaciu brigádu s podtitulom Čistý revír = čistá príroda.

Jarného upratovania sa zúčastnilo takmer 90 účastníkov. Brigádnici zbierali odpadky v obci a blízkom okolí (cintorín, Hovald, Dúbrava, Ništoková, Pod Kopou...). Do tejto zmysluplnej akcie sa zapojili deti, rodičia, dobrovoľníci z radov občanov a miestnych organizácií.

Opäť sa ukázalo, že nezodpovedné správanie jednotlivcov zanecháva za sebou množstvo odpadu, ktorý do prírody nepatrí. „Srdečne ďakujem všetkým účastníkom jarného upratovania, ktorí sa aj v dnešnom uponáhľanom svete rozhodli svoj čas využiť aj na to, aby sme skrášlili našu obec a jej okolie, ale aj

utúžili medziľudské vzťahy pri výbor-nom guláši a hrejmom slniečku. Účasť bola veľmi dobrá, ale aj množstvo vyzbieraného odpadu bolo veľké. Stále sa medzi nami nájdu nezodpovední ľudia, ktorí svojím konaním znečisťujú životné prostredie nás všetkých. Pritom v obci už funguje aj zberný dvor, kde je možné priniesť rôzne druhy odpadu. Takéto konanie je preto nepochopiteľné.

Napriek tomu verím, že keď sa opäť stretneme na podobnej brigáde, vyzbieraného odpadu bude menej,“ zhodnotil starosta obce Milan Lištiak.

(red)

Úspech v energetike

Rodáčka z Važca Adriana Ilavská (žijúca v ČR) sa stala Hrdinkou modernej energetiky 2025. Titul získala vďaka víťazstvu v súťaži, ktorú vyhlasuje Zväz modernej energetiky, Solárna asociácia a platforma pre inšpiratívne ženy v inováciách WINNEE. Ich cieľom je hľadať inšpiratívne projekty a zároveň zviditeľniť ženy, ktoré svojou prácou, inováciami a odborným prístupom pomáhajú utvárať budúcnosť udržateľnej energetiky. Oceňovali ženy v dvoch kategóriách. Prvá je vytvorená pre skúsené expertky a druhá ponúka šancu novým talentom, ženám do 30 rokov. V druhej kategórii odborná porota jednomyseľne vybrala za víťazku práve Adrianu Ilavskú, výskumníčku projektu Technologické agentúry ČR zameraného na energetickú zraniteľnosť, ktorá prepája matematiku, dátovú analytiku a spoločenské vedy. V rámci projektu vytvorila index energetickej zraniteľnosti českých obcí. Pomáha tak zacieliť pomoc tam, kde ju ľudia najviac potrebujú. „Naša práca stojí na jednoduchej otázke – kde v Českej republike trpia ľudia energetickou zraniteľnosťou a prečo. Bez odpovede na tieto otázky by veľká časť iniciatív v oblasti modernizácie a transformácie energetiky bola menej efektívna. V ďalšej fáze projektu chceme dáta zrozumiteľne posunúť širokej verejnosti, pretože veríme, že naše zistenia prinesú do debaty o energetike nový rozmer a pomôžu k udržateľnejším riešeniam,“ uviedla A. Ilavská.

Nominovaných bolo niekoľko desiatok projektov a vyhlásenie víťazov sa uskutočnilo 28. mája vo Fóre Karlín v Prahe, za účasti rešpektovaných osobností modernej energetiky a zástupcov českých ministerstiev. **(red)**

Nová fašiangová tradícia

Na Fašiangy (22. 2. od 14.00 h.) bolo vo Važci veselo. Fašiangový sprievod masiek, vystúpenie FZ Stráne, šišky, fánky a zabíjačkové dobroty vytvorili skvelú fašiangovú atmosféru. Ďakujeme všetkým, ktorí sa podieľali na organizácii podujatia, a to FZ Stráne, DFS Podrívánček, MO Matice slovenskej, ŠK Kriváň Važec, SČK, Jednote dôchodcov, Kultúrnej komisii pri obci Važec a zamestnancom OÚ Važec za organizáciu podujatia. Veríme, že sa z neho stane každoročná tradícia.

Podakovanie učiteľom

Miestny spolok Slovenského čerevného kríža a Obec Važec pripravili 28. marca pre všetkých zamestnancov našej školy krásne posedenie ku Dňu učiteľov. Prítomným sa prihovril starosta obce Milan Lištiak i riaditeľka školy Miroslava Juhášová, ktorí ocenili prácu učiteľov. V kultúrnom programe vystúpila Simonka Gulašiová a deti z tanečno-dramatického krúžku pod vedením Janky Pastuchovej. Zaujímavé bolo aj vystúpenie speváka Petra Ondriu, ktorý imituje slávneho Louisa Armstronga. Dopoludnia si svoj sviatok užili učители aj v škole so žiakmi. Úlohu a význam práce učiteľov pripomenuli v rozhlaso-

vej relácii. Jednou z najkrajších častí dňa bolo odovzdávanie milých odkazov od žiakov. Okrem toho mali učители možnosť na chvíľu si vyskúšať opačnú rolu. Ocitol sa v pozícii žiakov a zažili vyučovanie z inej perspektívy. Táto netradičná aktivita priniesla veľa zábavy, ale aj zamyslenie nad tým, aké je to byť na druhej strane lavice.

Byť učiteľom neznamena len odovzdávať vedomosti, ale aj formovať žiakov ako ľudí. Je to poslanie, ktoré si zaslúži úctu a vďaka nielen v jeden deň, ale počas celého roka. Ďakujeme všetkým učiteľom za ich obetavosť a láskavosť. **(red)**

Srdce pre mamu

„Prestaň toľko pracovať a zastav sa na chvíľu, zabehni si so mnou radšej jednu krátku míľu. Pobežíme ruka v ruku, to ti môžem sľúbiť. Ty si moja super mama a ja – vždy ňa budem ľúbiť!“

Sú dni, ktoré majú v sebe niečo výnimočné. Nie preto, že by boli hlučné či veľkolepé, ale preto, že sú plné lásky. Vtedy sa na chvíľu zastavíme a precítime prítomnosť tých najdôležitejších ľudí v našich životoch. Tak ako napríklad na Deň matiek. Spoločne sme si ho pripomenuli 12. mája v kinosále obecného úradu. Hlavným iniciátorom a organizátorom bolo Rodičovské združenie a občianske združenie Deti spod Kriváňa na čele s obetavými a kreatívnymi ženami Dášou Ilavskou a Luciou Zubajovou. Podujatie sa uskutočnilo s finančnou podporou Obce Važec, Urbáru Važec a Tatravagónky Poprad. O ozvučenie sa postaral Lubomír Osika a ďakujeme aj Radova-

novi Pafkovi, ktorý ochotne pomohol s prípravou kulís.

Žiaci z prvého stupňa a deti z tanečno-dramatického krúžku pod vedením Janky Pastuchovej pripravili program, ktorý chytil za srdce každého v sále. Pre mamy bolo určite fajn na chvíľu spomaliť, vypnúť v každodennom zhone a zažiť so svojimi deťmi neopakovateľné chvíle. Po umeleckej časti nasledovali tvorivé. Mamy, tety i staré mamy si spolu s deťmi vyrábali srdce z drôtu

a korálikov. Pritom sa však tvorilo aj niečo oveľa väčšie, než len ozdoba. Spomienky. Spoločné chvíle, ktoré ostanú v srdciach detí aj dospelých.

Ďakujeme, milé mamy. Za to, že ste si našli čas. Za každý pohľad, pohladenie, objatie. Za lásku, ktorú dávate. Ste naším domovom, nech ste kdekoľvek. Ďakujeme všetkým, ktorí sa zapojili do organizácie a pomohli vytvoriť nezapomenuteľnú atmosféru.

(kp)

Dôchodcovia hľadajú nového predsedu

Miestna organizácia Jednoty dôchodcov Slovenska bilancuje svoje celoročné aktivity na výročnej schôdzi tradične spojenej s oslavou Medzinárodného dňa žien. Aj tohto roku sa seniori stretli v hojnom počte 12. marca v kinosále obecného úradu. V rámci kultúrneho programu si vychutnali predstavenie o modernej Snehulienke, ktoré pripravili deti z literárno-dramatického krúžku základnej školy pod vedením Kataríny Handrkovej a Márie Tekeljakovej.

Stretnutie ďalej pokračovalo hodnotením uplynulého obdobia a plánovaním ďalších aktivít. Po desiatich rokoch vedenia organizácie z funkcie odstúpila predsedníčka Kvetoslava Lištiaková. „Mám už svoj vek a v dnešnej dobe je už potrebné v rámci organizácie robiť veľa agendy na počítači, čo už nie je pre mňa jednoduché. Bola by som rada, keby sa medzi členmi našiel niekto mladší, kto by bol ochotný túto funkciu zastávať,“ zdôvodnila bývalá predsedníčka. Doteraz sa však nenašiel žiaden náhradník, a tak zatiaľ pokračuje v práci.

Členovia JDS sa zúčastňujú rôznych aktivít v obci i v rámci okresu. Doma

organizujú okrem výročnej schôdze napríklad posedenie pri jedličke, alebo v rámci mesiaca úcty k starším, či gulášpartiu. Minulý rok absolvovali výlet na Hrebienok na ľadové sochy a do botanickej záhrady v Košiciach. Pravidelne sa zúčastňujú okresných športových hier seniorov v Liptovskom Mikuláši, Dňa matiek v Závažnej Porube, kde sa stretávajú seniori z celého okresu, či Majálesu v Liptovskom Jáne. „Koordinguje a pomáhame našim členom s kúpeľnou liečbou, na ktorú je možné

dostať príspevok od štátu. Naším členom preplácam vstupné na divadelné predstavenia, ktoré sa konajú v našej obci a zavítame aj do divadla v Liptovskom Mikuláši. Doma sa predstavení zúčastňuje priemerne dvadsať členov, na rôzne výlety a akcie mimo obce chodíva rôzny počet ľudí, väčšinou menšie skupinky. Minulý rok na posedení v októbri vystúpil spevák Maroš Bango. Aj v tomto roku plánujeme výlety, napríklad do Levoče alebo Spišskej Kapitulky,“ zhrnula K. Lištiaková.

(red)

Šachisti udržali pozíciu

V apríli sa pre šachistov ŠK Važec skončila súťaž družstiev v 4. lige C12 v sezóne 2024/2025. Mužstvo po minuloročnom postupe z 5. ligy nemalo vysoké ambície, cieľom bolo zachrániť sa v súťaži a dôstojne reprezentovať klub v rámci svojich možností a schopností. V súťaži bojovalo 10 lipovských a oravských klubov, ŠK Važec bol s priemerným výkonnostným ratingom ELO Ø:1822 nasadený ako ôsmy. Nasadenie sa potvrdilo aj v záverečnej tabuľke, keď sme s 8 bodmi (2 víťazstvá, 2 remízy, 5 prehíer) skončili na celkovom 8. mieste a zachovali si príslušnosť v 4. lige aj pre budúci rok. Zostavu podľa jednotlivých šachovnic tvorili hráči: Peter Jelen ml., Peter Je-

len st., Jozef Meško, Andrej Gaňo, Jozef Sedlák, Ján Komloš, Ivan Vajda, Viliam Goč, Ján Rysuľa, Ján Jurčo, Eduard Pafko, Ján Garaj, Pavol Šteiner.

Výkonnosťnými fahúňmi mužstva boli Jelenovci na prvých dvoch šachovniciach (Peter Jelen ml. 4,5/7, Peter Jelen st. 6/9), pochvalu za najviac odohraných zápasov si zaslúžia Andrej Gaňo (odohraných všetkých 9 zápasov), Ján Komloš (8 zápasov), Viliam Goč (7 zápasov). V mužstve sa výborne uchytil nový hráč zo Štrby - Ján Garaj. Bez predchádzajúcich skúseností so súťažným šachom nastupoval na zápasy, bodoval a získal svoj prvý zápis do tabuľky výkonnostných ratingov. Súčasťou domácich zápasov boli roz-

hodcovské povinnosti, ktoré si na základe získaných oprávnení vzorne plnili predovšetkým Andrej Gaňo a Peter Jelen ml..

Všetkým hráčom, ktorí sa podieľali na reprezentácii mužstva, patrí (moje) veľké poďakovanie. Mnohí sú už v pokročilom veku, zápasia so zdravotnými problémami, iní museli svoju účasť sklbiť s pracovnými povinnosťami. Napriek tomu sa nám na každý zápas podarilo poskladať zostavu 8 hráčov, ktorí húževnato a s nasadením bojovali proti svojím súperom. S odstupom času vieme, že niečo sme mohli urobiť lepšie, na niečo musíme v budúcnosti popracovať. Aby sme sa aj naďalej pri šachu cítili dobre a tvorivo a naplnili heslo medzinárodnej šachovej federácie - GENS UNA SUMUS - Sme jedna rodina.

Peter Jelen, st.

Vodárne informujú: legalizujte používanie vlastných zdrojov

Zamedzte prepojeniu vlastného zdroja s rozvodmi pitnej vody z verejného vodovodu a zlegalizujte vypúšťanie odpadových vôd do verejnej kanalizácie bez finančných náhrad a pokút.

Vlastný zdroj (studňa, vrt, ...) nesmie byť prepojený s vodovodnými rozvodmi pitnej vody v dome, nakoľko vzniká miešanie vlastnej vody a pitnej vody z verejného vodovodu (riziko kontaminácie pitnej vody a verejného ohrozenia zdravia). Prepoj vlastnej vody je nutné bezodkladne odstrániť na vlastné náklady. Za odstránenie prepoja sa nepovažuje použitie poistných ventilov a spätných klapiek na prepínanie a zastavenie vody. Rozvody vody musia byť fyzicky odpojené. O spôsobe zrušenia prepoja a o správnom technickom riešení používania vlastnej vody je možné informovať sa v LVS. O zrušení prepoja je potrebné informovať

LVS. Zamestnanci LVS musia následne skontrolovať správne odstránenie prepojenia a zabezpečiť odpojené rozvody zabezpečovacími plombami.

V rozpore s platnými predpismi je aj vypúšťanie vody z vlastných zdrojov do verejnej kanalizácie bez predpísaného merania a bez jej evidencie. Nelegálne vypúšťané odpadové vody, ktoré nebudú merané a následne fakturované, navyšujú celkové náklady spojené s odvádzaním a čistením odpadových vôd. Je potrebné bezodkladne písomne požiadať LVS o predaj meradla na meranie použitej vody z vlastného zdroja, prípadne o určenie množstva použitej vlastnej vody iným predpísaným spôsobom. Zamestnanci LVS následne skontrolujú a zabezpečia namontované meradlo. Na zlegalizovanie odvádzania vody z vlastného zdroja do verejnej kanalizácie a jej čistenia je potrebné aktua-

lizovať existujúcu zmluvu s LVS, v ktorej bude určený spôsob fakturácie.

Producent (zákazník) má povinnosť oznámiť LVS aktuálne zastavané a spevnené plochy, z ktorých sa odvádzajú vody z povrchového odtoku (tzv. zrážkové vody) do verejnej kanalizácie. Na webovom sídle LVS sa nachádzajú predpísané tlačivá, ktoré je potrebné vyplniť a doručiť do zákazníckeho centra LVS. Na zlegalizovanie odvádzania vôd z povrchového odtoku (zrážkových vôd) do verejnej kanalizácie a ich čistenie je potrebné bezodkladne aktualizovať existujúcu zmluvu s LVS, v ktorej bude určený spôsob fakturácie. O spôsobe zrušenia odvádzania zrážkových vôd je možné informovať sa v LVS.

Producent (zákazník), ktorý má žumpu, lapač tukov, vlastnú čistiareň odpadových vôd, je povinný zabezpečiť

zákoným spôsobom likvidáciu fekálií, tukov alebo kalov na vlastné náklady, čo je povinný preukázať a zdokladovať. LVS poskytuje špeciálne vozidlá aj na vývoz fekálií, tukov, kalov a zabezpečuje ich likvidáciu zákonným spôsobom, o čom vydá platný doklad. O vývoz a likvidáciu fekálií, kalov, tukov je možné LVS požiadať elektronicky na adrese: kanal@lvsas.sk alebo osobne, prípadne na telefonickom kontakte: 0905 423 452, 0905 280 955, 0908 916 580. Na základe vzájomnej dohody sa bude realizovať a fakturovať vývoz a likvidácia fekálií, kalov, prípadne tukov. LVS upozorňuje, že pri vývoze uvedených odpadov je producent (zákazník) zodpovedný za preukázanie zákonnej likvidácie odpadu, nie za jeho vývoz.

Nečakajte na kontrolu a využite ponúkané možnosti zlegalizovať používanie vlastných zdrojov a vypúšťanie odpadových vôd do verejnej kanalizácie bez finančných náhrad a pokút.

LVS je vo svojej pôsobnosti povinná vykonávať kontroly na zistenie nelegálneho stavu. Nie vždy sa to zaobíde bez problémov. Zamestnanci LVS sa pri niektorých kontrolách stretávajú s neo-

chotou odberateľov a ich neprimeranou reakciou. V súlade s platnými predpismi osoby poverené prevádzkovateľom sú oprávnené vstupovať v nevyhnutnom rozsahu na cudzie pozemky a do cudzích objektov na účely zabezpečenia spoľahlivej funkcie verejného vodovodu a verejnej kanalizácie, zistenia stavu meradla alebo jeho montáže, demontáže, opravy, údržby alebo výmeny, vykonania kontrolného merania množstva a kvality vody a vypúšťaných odpadových vôd, vykonania odstávky vody a obnovenia dodávky vody, zistenia technického stavu vodovodnej prípojky a kanalizačnej prípojky. Na základe spomínaných skutočností sú odberatelia a producenti povinní spolupracovať s poverenými zamestnancami našej spoločnosti a umožniť im vstup na pozemok či do nehnuteľnosti, aby bolo možné zrealizovať kontrolu na odbernom mieste.

V prípade, ak odberateľ v čase kontroly neumožní prístup povereným zamestnancom LVS k meradlu, vodovodnej prípojke alebo kanalizačnej prípojke na nehnuteľnosti, na ktorej je zriadená, LVS zabezpečí prerušenie dodávky pit-

nej vody.

Cieľom kontrol je odstrániť akékoľvek prepojenia medzi pitnou vodou z verejného vodovodu dodávanou LVS a vodou z vlastných zdrojov, spresniť všetkých producentov, ktorí odvádzajú odpadové vody do verejnej kanalizácie, ktoré nie sú merané a fakturované, spresniť a aktualizovať množstvo vôd z povrchového odtoku odvádzaných do verejnej kanalizácie.

Ak sa Vás týkajú predchádzajúce informácie o nedodržovaní zákona o vodovodoch a kanalizáciách alebo ak máte pochybnosti, či je na Vašom odbernom mieste všetko v poriadku, nečakajte na kontrolu. Neváhajte a navštívte zákaznícke oddelenie LVS a zlegalizujte si stav bez finančných náhrad a pokút uzatvorením novej zmluvy na dodávku vody z verejného vodovodu a na odvádzanie odpadovej vody verejnou kanalizáciou a jej čistenie. Ak sa Vás uvedená problematika netýka, prosím považujte tento dokument len za informáciu o prebiehajúcich kontrolných činnostiach v snahe skvalitňovať služby poskytované LVS.

Legalizovať pozemky v Dolinke môže pomôcť štát

Nelegálne stavby v osade Dolinka sú dlhodobým problémom v obci. Nehnuteľnosti stoja prevažne na cudzích súkromných pozemkoch. Tento fakt komplikuje situáciu aj obci. „Ak by sme aj chceli nejakú zlepšiť situáciu v osade prostredníctvom rôznych projektov, či už v oblasti infraštruktúry, hygieny, alebo aj oblasti sociálnej, vždy sú podmienkou vyriešené vlastnícke vzťahy,“ vysvetlil starosta Milan Lištiak.

V minulosti už existovali pokusy o vykúpenie pozemkov iniciované zo strany obce, avšak nikdy neboli úspešné. „Teraz máme možnosť vyriešiť situáciu s pozemkami pomerne elegantným a, podľa môjho názoru, aj pre všetkých zúčastnených výhodným spôsobom. Preto sme podali projekt na usporiadanie vlastníckych a užívacích pomerov k pozemkom v osídlení marginalizovanou komunitou, na základe súhlasného stanoviska obecného zastupiteľstva,“ dodal M. Lištiak.

Veľkosť riešeného územia je 31 845 m² a týka sa 113-tich vlastníkov pozemkov. Cieľom projektu je, aby sa vlastníkom pozemkov stala obec, ktorá by mohla následne v území re-

alizovať zámery, ktoré zlepšia štandard bývania v lokalite. „Prioritou je zameniť súkromné pozemky za obecné, prípadne za štátne zo Slovenského pozemkového fondu. V najkrajnejšom prípade odkúpiť, ale to by už muselo jednotlivé prípady posudzovať a schvaľovať obecné zastupiteľstvo,“ doplnil starosta.

Hodnota celého projektu je vyše 85-tisíc eur a v prípade úspešnosti je predpokladaná doba trvania aktivít na vysporiadanie pozemkov do júla 2028. Aktivitu financuje štát (okrem prípadného výkupu pozemkov, štát však uhradí znalecké posudky).

Podľa údajov pracovníčok z neziskovej organizácie JEK H DROM žije v osídlení 322 obyvateľov. V osade sa nachádza 76 obydľí, ale územie je rozdelené na dve časti s výrazne odlišnou kvalitou bývania. V časti bližšie k obci, kde sa nachádza 18 rodinných domov, je vybudovaná aj infraštruktúra (vodovod, kanalizácia, asfaltová komunikácia, osvetlenie...) a len dva domy sú bez napojenia na kanalizáciu. Lokalita vzdialenejšia od obce (58 domácností, 238 obyvateľov) nemá asfaltovú prístupovú cestu, vodovod ani

kanalizáciu. Pitnú vodu zabezpečuje obec výdajným stojanom, elektrifikácia domácností je provizórna. V území sa nachádzajú staré čierne skládky odpadu, ktoré obec postupne rieši vývozom na oficiálnu skládku a ďalej sa zameriava na preventívne opatrenia. Všetky domácnosti už majú zabezpečený vývoz komunálneho odpadu. Pozemky pod osídlením, za ktoré vlastníci dostanú vyrovnanie v pozemkoch alebo vyrovnanie v peniazoch, prejdú do vlastníctva obce Važec.

Dlhodobým cieľom projektu je vyvolať a podporovať pozitívne zmeny v prostredí marginalizovanej komunity zlepšením dostupnosti základnej infraštruktúry, ktorá je predpokladom zvyšovania kvality bývania, ale aj osvetovou a edukačnou činnosťou a každodennou prácou s príslušníkmi komunity a formami svojpomoci, motivácie i pozitívnych príkladov. „V marci sa nám podarilo dosiahnuť dohodu s obyvateľmi osady na splátkach nedoplatkov za vývoz odpadu. Celkovo sme vybrali už 1200 eur.“ dodal starosta Milan Lištiak.

(mp)

❖ ❖ ❖ KRÁTKO ZO ŠKOLY A ŠKÔLKY ❖ ❖ ❖

Športové súťaže a aktivity

Začiatkom februára (5. a 6. 2.) sa na Štrbskom Plese uskutočnila historicky prvá zimná žiacka olympiáda. Jediné podujatie pod patronátom Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR v spolupráci so Zväzom slovenského lyžovania, Národným inštitútom vzdelávania a mládeže a Slovenským olympijským a športovým výborom prilákalo mladé talenty z celého Slovenska. Naša škola sa tohto prestížneho podujatia zúčastnila v disciplínach bežeckého lyžovania. Naši žiaci ukázali svoju vytrvalosť, techniku a bojovného ducha v náročných pretekoch v zimných podmienkach Vysokých Tatier. Súťažilo sa v rôznych lyžiarskych disciplínach. Víťazi a ocenení si prebrali medaily priamo od olympijskej víťazky Petry Vlhovej, ktorá svojou prítomnosťou a podporou mladých talentov vytvorila nezabudnuteľnú atmosféru.

Február sme využili aj na lyžiarsky výcvik. V krásnom prostredí Snow Parku Lučivná sa základom lyžovania priučili škôlkari, aj školáci. Tí, ktorí už mali skúsenosti s lyžovaním, si vylepšili techniku, zatiaľ čo úplní začiatčníci sa postupne naučili ovládať lyže aj bezpečne lyžovať. Školáci si na záver aj zasúťažili. Z dievčat si víťazstvo vybojovala Iveta Pušková, druhá bola Shania Šedová a tretia Nela Ondříková. V kategórii chlapcov zvíťazil Richard Jurík, pred Lukášom Ferencom a Tobiasom Brudňákom.

V rámci projektu Olympijský odznak všestrannosti sme sa zapojili do celoslovenského testovania žiakov vo všestranných pohybových predpokladoch. Podmienkou zapojenia je súhlas

rodiča so zverejnením výsledkov žiaka a absolvovanie všetkých testov (člnkový beh, beep test, hod plnou loptou, ľah sed, výdrž v zhybe, skok do diaľky z miesta). Tento rok sme mohli do testovania zapojiť len šesťnásť žiakov, ale ani tí sa nestratili a dokázali získať viacero odznakov: Natália Rysulová (hviezdička) – bronzový odznak, Natália Rysulová (srdiečko) – strieborný odznak, Adrián Michalko – strieborný odznak, Matúš Michalko – bronzový odznak, Jacob Lojek – bronzový odznak.

Jazykové súťaže

Aj tento rok sme sa zúčastnili súťaže Ypsilon – slovina je hra, ktorá je určená pre žiakov základných škôl v predmete slovenský jazyk a literatúra. Jej hlavným poslaním je propagovať a popularizovať tento vyučovací predmet, ale aj zábavnou formou motivovať žiakov

k úspešnému riešeniu písomných testov a skúšok. V mnohých prípadoch naši žiaci dosiahli výborné výsledky. Stopercentnú úspešnosť dosiahla Mia Profantová z 3. triedy.

Koncom februára (25. 2.) žiaci súťažili v školskom kole recitačnej súťaže Hviezdoslavov Kubín. Výsledky: 1. kategória, poézia – 1. miesto Ella Pafková, 2. miesto Scarlet Čonková, 3. miesto Ema Jurčová, Zuzana Kubičková. Próza – 1. Rebeka Háľková, 2. Ester Ilavská, 3. Natália Lehotská. 2. kat., poézia – 1. Simona Gulašiová, 3. Sebastián Bigas, 3. kat., poézia – 2. Timea Fiamčíková. Na okresnom kole v Liptovskom Mikuláši (20. 3.) našu školu reprezentovali Simona Gulašiová (6. tr.), Rebeka Háľková (4. tr.) a Ella Pafková (3. tr.). Najmladšia z trojice recitátoriek Ella presvedčila o svojom talente aj porotu a zo súťaže si odniesla čestné uznanie.

Knihy a čítanie

Mesiac knihy si v škole pripomínajú rôznymi spôsobmi. Tohto roku navštívili Krajskú knižnicu v Žiline (20. 3.), kde diskutovali o pozitívnom vplyve čítania na rozvoj myslenia, slovnej zásoby a predstavivosti a zoznámili sa aj s 3D tlačiarňou. V knižnici vo Svite (25. 3.) sa žiaci zapojili do čitateľského maratónu, ktorý každoročne vyhlasuje Linka detskej istoty na podporu čítania, ale aj psychického zdravia detí. V knižnici čítalo 35 detí prvého stupňa. Koncom marca (27. a 28. 3.) v rámci aktivity „Čítajme si“ žiaci každého ročníka strávili jednu vyučovaciu hodinu v školskej knižnici, kde ich čakalo množstvo zaujímavých aktivít zameraných na knihy a čítanie. Dozvedeli sa veľa aj o histórii kníh a mali možnosť vidieť rôzne staré knihy – spevník v drevenej väzbe písaný švabachom, školskú kroniku, miniatúrnú Bibliu, interaktívne knihy, či vypočuť si audioknihy. Obľúbenou zábavnou aktivitou je aj spoločné čítanie, pri ktorom žiaci skúšajú čítať ako robot alebo ako slimák. Spoločným cieľom všetkých aktivít je ukázať žiakom, že čítanie kníh môže byť nielen užitočné, ale aj zábavné.

Veda v praxi a papágaje

Žiaci z druhého stupňa zažili 26. marca fascinujúcu vedeckú prezentáciu plnú fyzikálnych a chemických pokusov. Chodba školy sa premenila na vedecké laboratórium, kde si žiaci mohli na vlastné oči overiť, že veda nie je len o teórii, ale aj o zábave a objavovaní. Podujatie malo u detí veľký úspech, zábavnou formou sa veľa dozvedeli a rôzne pokusy si mohli sami aj vyskúšať.

Po roku k nám opäť zavítali operení kamaráti z kontaktnej ZOO Arakovo (14. 4.). Papágaje sa predvádzali v lietaní a v obratoch na ruke, svojím škriekaním s obľubou skákali do reči, aj upra-

tovačkam sa o robota postarali, pretože rozsypanie krmiva im zjavne robí veľkú radosť. Praktickú skúsenosť a kontakt so zvieratami doplnila odborná prednáška, v ktorej sa žiaci mohli dozvedieť rôzne zaujímavosti z ich života.

Ďakujeme Rodičovskému združeniu a občianskemu združeniu Deti spod Kriváňa, ktoré svojim členom preplatilo vstupné na Arakovo a umožnilo im tiež zažiť nezabudnuteľnú hodinu vedy.

Mesiac lesov a Deň Zeme

Apríl je mesiacom, počas ktorého si pripomínáme dôležitosť lesov pre náš život. Pri tejto príležitosti navštívili našu školu pracovníci Lesov Slovenskej republiky, aby pre žiakov v spolupráci s Poľovníckym združením Kriváň pripravili zaujímavé a pútavé besedy o lesoch. Lesníci deťom rozprávali o svojej práci, význame lesov, ochrane prírody a rôzne zaujímavosti zo sveta fauny a flóry. Beseda bola interaktívna a veľmi pútavá. Pre žiakov boli pripravené rôzne aktivity – skladanie drevených puzzle, určovanie drevín, pečiatky zvieracích stôp, či ukážky „práce“ lykožrútov.

Deň Zeme (23. 4.) sme si pripomenuli aktivitami, ktorými sme prispeli k skrášleniu nášho areálu a okolia. So žiakmi sme sadili mikrozeleninku, každá trieda si vytvorila vlastnú malú zelenú záhradku. V exteriéri školy sme vyzbierali odpadky, hrabali trávniky, zametali chodníky, vysádzali kvety a upravovali vyvýšené záhony. Osadili sme aj nové búdky pre vtáčiky, vyrobili napájadlá pre hmyz a doplnili hmyzie domčeky.

Deň važeckých tradícií

Špeciálny deň venovaný važeckým tradíciám sme v škole mali 9. mája. Podujatie sa začalo slávnostným privítaním chlebom a soľou, ako symbolom pohostinnosti a úcty k tradíciám. Mladší žiaci si mohli vyskúšať a spoznať tradičné važecké tance pod vedením

Matúša Ilavského, vedúceho FZ Stráne. Pre žiakov druhého stupňa bolo pripravené premietanie dokumentárneho filmu o histórii a zvykoch obce Važec. Súčasťou podujatia bola aj návšteva Važeckej izby v škole, kde sa žiaci dozvedeli viac o živote v našej obci. Tento deň mal žiakom pripomenúť, aké bohatstvo sa skrýva v miestnych tradíciách a prečo je dôležité ich uchovávať pre ďalšie generácie.

Na spustenie vyučovania organizujú v škole aj množstvo ďalších aktivít. Žiaci absolvujú rôzne prednášky a výchovné koncerty (ekológia, vzťahy, šikanu, prevencie, bezpečnosť na internete...), zdravotno-edukačné aktivity, tvorivé dielne, a zaujímavými aktivitami si pripomínajú aj rôzne významné dni (Deň vody, Deň narcisov...) a chodia aj na exkurzie a za kultúrou (di-

vadlo v SNV, knižnica v Žiline, knižnica vo Svite...).

Rozmanitý program podľa rôznych príležitostí majú aj škôlkari (Veľká noc, Deň Zeme, návšteva knižnice, výroba vlastnej knihy...). Absolvovali aj zaujímavé exkurzie počnúc miestnou hasičskou zbrojnicou, cez Múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva v L. Mikuláši, Podtatranské múzeum v Poprade, až po vlakovú stanicu v Poprade.

(zssms)

Na návšteve v Blatnej

V polovici mája (14. – 16. 5.) sa žiaci druhého stupňa Základnej školy s materskou školou vo Važci spolu s riaditeľkou Miroslavou Juhásovou a viacerými pedagógmi zúčastnili školskej akcie formou návštevy partnerskej Základnej školy J. A. Komenského v Blat-

nej. Táto výnimočná príležitosť umožnila žiakom nielen nadviazať nové priateľstvá, ale aj rozšíriť si obzory a spoznať kultúrne a historické pamiatky Českej republiky.

V prvý deň delegácia z Važca absolvovala prijatie na Mestskom úrade

v Blatnej. Neskôr hostitelia pripravili v škole kultúrny a športovo-zábavný program. Druhý deň patrilo spoznávaniu krás a histórie hlavného mesta Prahy. Tretí deň sme zavítali do interaktívneho múzea v Blatnej, kde sa okrem stálej expozície konala výstava pod názvom „Jen o vlásek – příběh Zdenky Fantlové“, ktorá dojímavou priblížila osud ženy, rodáčky z Blatnej – obete holokaustu. Pokračovali sme prehliadkou kostola historického cen-

tra mesta Blatná. Pred obedom si žiaci zmerali sily v športových súťažiach na školskom ihrisku a po chutnom obede sme sa s partnerskou školou a mestom Blatná priateľsky rozlúčili.

Na trojdňovej školskej akcii v Blatnej nás ochotne a s radosťou sprevádzali starosta obce Milan Lištiak, viacerí poslanci obecného zastupiteľstva, podpredsedníčka miestnej organizácie Matice slovenskej vo Važci a členovia FZ Stráne. Aj vďaka ich účasti mala naša partnerská návšteva v Blatnej dôstojné zastúpenie a výnimočnú atmosféru, za čo im patrí naše vrelé poďakovanie. Veľmi nás teší, že sme spoločne mohli prezentovať nielen našu školu a obec, ale aj bohatstvo ľudovej kultúry a pripomenúť si osobnosť akademického maliara, majstra Jana Hálu, ktorý symbolicky prepoil naše dva svety – Važec a Blatnú.

Ďakujeme aj za sponzorskú podporu, ktorú nám prejavili Rodičovské združenie pri ZŠ Važec, OZ Deti spod Kriváňa, Ekofarma Važec, Urbár – pozemkové spoločenstvo Važec a Obec Važec. Tiež si dovoľujeme vysloviť úprimné a hlboké poďakovanie všetkým hosťom z Blatnej, ktorí nás prijali s otvorenosťou a po celý čas nášho pobytu nám prejavovali nezištnú starostlivosť.

Katarína Ilavská

Maľbu prírodným pigmentom si vyskúšali aj amatéri

Priestory Domu J. Hálu patrili v čase od 12. apríla do 17. mája výstave s názvom Okruhliaky, korýtka a raky autorky Kristíny Rambousek. Maliarka z Dolného Kubína študovala na Akadémii umení v Banskej Bystrici a v roku 2021 bola finalistkou Maľby roka. V súčasnosti sa venuje maliarskej tvorbe, kde využíva najmä maľbu prírodným pigmentom, ktorá vychádza z tradície bylinkárstva v autorkinej rodine. Kurátorkami výstavy boli Zuzana Janečková a Lívia Rášová.

Výstavu si 2. mája prišli v rámci výtvarnej výchovy pozrieť aj žiaci druhého stupňa miestnej základnej školy. Kurátorka Zuzana Janečková deťom priblížila, ako maľby vznikali. Maľby realizované na bavlnenom plátne poukazovali na neustálu premenlivosť života. Žiaci boli aktívni, počas výstavy diskutovali o dielach, farbách a hľadali mikrosvety.

Sprievodnou akciou k výstave bola aj tvorivá dielňa, ktorá sa uskutočnila 3. mája. Účastníci sa dozvedeli, aké rastliny sú vhodné na maľbu prírodným pigmentom, ako si prírodný pigment pripraviť a samotnú maľbu si aj vyskúšali.

Projekt z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia. (red)

Matičiarí pracujú aj na obnovení obecného múzea

Kalendárny rok 2025 Miestny odbor Matice slovenskej (MO MS) začal tým, že sme sa v novoročnom príhovore spolu so starostom obce Milanom Lištiakom prihovorili spoluobčanom v miestnom rozhlase. 29. januára uplynulo 80 rokov od oslobodenia našej obce. Pri tomto významnom výročí sme v spolupráci s Obcou Važec a ZŠ s MŠ Važec pripravili spomienkové dopoludnie v kinosále obecného úradu. Prihovorili sa nám aj vzácní hostia, Oldřich Vaněk, člen predsedníctva Oblastného výboru Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov (SZPB) v Liptovskom Mikuláši, Vladimír Šiarnik, tajomník Oblastného výboru SZPB. Prítomným priblížili históriu a priebeh 2. svetovej vojny v našom okolí. Prostredníctvom prezentácie a videonahrávok sme sa vcítili do vojnových čias. Následne sme sa presunuli na miestny cintorín, kde sme si položením venca uctili padlých vojakov. Básňou prispel do kultúrneho programu Milan Stromko, predseda Krajskej rady Matice slovenskej Žilinského kraja.

V apríli (12. 4.) sme bilancovali svoju prácu na výročnej členskej schôdzi, na ktorej sme privítali nové členky. Schôdze sa zúčastnil starosta obce Milan Lištiak, riaditeľ Domu Matice slovenskej v Liptovskom Mikuláši Marek Nemec a predseda Krajskej rady MS Milan Stromko. Aj hostia ocenili všestrannú a rôznorodú činnosť MO MS, ktorý spolupracuje s obcou na mnohých kultúrno-spoločenských podujatiach. Stretnutie pokračovalo tradičnými Jarnými nápadmi, kde si matičiari vychutnali tradičné jedlá a pre poteše-

nie oka boli pripravené veľkonočné dekorácie od šikovných važeckých žien.

Osemdesiat rokov uplynulo aj od ukončenia 2. svetovej vojny v Európe. Túto významnú udalosť sme si pripomenuli pri pamätníku pred obecným úradom 8. mája spoločne so zástupcami obce a FZ Stráne. Na hrôzy vojnových čias sme spomínali hovoreným slovom, piesňami, príhovorom pána starostu a položením venca na pamiatku obetí 2. svetovej vojny.

V kalendárnom roku nás čaká množstvo aktivít a výročí. Okrem toho intenzívne pracujeme na inovácii a opätovnom otvorení Obecného literárno-historického múzea, ktoré sa nachádzalo v priestoroch suterénu Domu

Jana Hálu. Momentálne spracovávame papierové podklady do elektronickej podoby. Organizovali sme niekoľko brigád, kedy sme s pomocou našich občanov vyčistili priestory múzea, vybrúsili a namaľovali okenné rámy. Od obce sme dostali finančnú dotáciu na vybavenie múzea. Vypracovali sme projekt na finančnú podporu pri renovácii múzea, ktorý sme zaslali na Finančný útvar Matice slovenskej, oslovili sme sponzorov. Veríme, že naše úsilie a práca bude úspešná a podarí sa nám získať potrebné finančné prostriedky na vybavenie a otvorenie v tomto kalendárnom roku.

Miroslava Bartková
predsedníčka MO MS Važec

Ďalšie tituly pre važeckých bežcov

švajčiarskom Klostere (koncom marca 2025) sa medzi 950 účastníkmi z 32 štátov nestatil. V pretekoch na 15 km skončil deviaty, rovnako na 30 km trati a jedenáste miesto si vybojoval na 10 km trati. Získal aj titul majstra Slovenska v pretekoch Slovenského pohára na Štrbskom Plese, a ďalšie dve strieborné medaily. Štrbské bežky tiež takmer vyhral, od zlata ho delila jediná sekunda. V máji vyhral súťaž Senecká korčuľa (kolieskové korčule).

Mladí bežci zo Športového klubu Kriváň Važec sa hojne zapájali do rôznych pretekov uplynulej zimnej sezóny. Snaha im priniesla aj niekoľko medailových pozícií. Sezónu zahájili v polovici januára prvými pretekmi zo štvorkolovej súťaže O pohár primátora Vysokých Tatier. V celkovom poradí najlepšie výsledky dosiahla Sofia Zaťurová, ktorá získala prvé miesto vo svojej kategórii. Natália Rysuľová skončila v celkovom poradí na druhom mieste. Tretie miesto si vybojoval Richard Zubaj. Štvrté miesta vo svojich kategóriách obsadili: Richard Ilavský, Natália Gočová, Adrián Michalko, Dáša Juhášová. Piate miesto získala Zina Zubajová, siedme Dorotka Michalková a ôsme Zoja Mária Ridge a Iveta Pušková.

Na Majstrovstvách Slovenska na Štrbskom Plese 9. februára reprezentovali ŠK Kriváň Važec kvôli vysokej chorobnosti len piati pretekári, výsledky však podali výborné. Najvyššie priečky dosiahli Sofia Zaťurová a Dáša Juhášová (6) a Richard Zubaj (7). Bývalá reprezentantka ŠK Kriváň (teraz vo farbách ŠKP Bratislava) Nina Jacková si vybojovala titul majsterky Slovenska. Okrem toho v sezóne absolvovala viacero domácich pretekov a zúčastnila sa aj medzinárodných biatlonových súťaží. Koncom februára v Poľsku (Dushniki) obsadila ôsme a devätnáste miesto. V marci v Novom Meste na Morave (ČR) si vybojovala piate a deviate miesto v medzinárodnej konkurencii.

Ďalšie majstrovské preteky absolvovali členovia ŠK Kriváň Važec v po-

lovici marca (15. a 16. 3.) na Štrbskom Plese. V neľahkých podmienkach pretekári zabojovali a dosiahli aj na medaily: Matej Juhás (2. miesto šprint klasicky, 3. miesto dlhý beh skate), Dáša Juhášová (dvakrát 3. miesto). Výborný výsledok dosiahol aj Adrián Michalko, ktorý v šprinte obsadil piate miesto.

Medailovú žatvu mali naši bežci na posledných pretekoch sezóny 29. marca na Štrbskom Plese. Síce v malej konkurencii, ale bojovať museli aj s nepriateľnými poveternostnými podmienkami. Zlato získali Richard Ilavský, Richard Zubaj, Sofia Zaťurová a Dáša Juhášová. Striebro Zoja Mária Ridge, Iveta Pušková, Laura Gočová a Adrián Michalko. Bronz Zina Zubajová. Štvrté miesto obsadila Natália Gočová a piate Dorotka Michalková.

Po jarnej prestávke bežci zahájili letnú sezónu začiatkom mája (4. 5.) v Starom Smokovci na prvom kole pretekov Tatranská juniorská bežecká séria. S náročnou traťou v členitom lesnom teréne si naši pretekári poradili veľmi dobre a opäť si odniesli niekoľko medailí: Sofia Zaťurová (1.), Dáša Juhášová (1.), Zoja Mária Ridge (3.).

Daniel Bartko reprezentujúci Važec v kategórii veteránov si na konto pripísal viacero vzácných kovov. Na pretekoch Slovenského pohára (2024) získal na 5 km trati raz prvé a raz druhé miesto. Bronzovú medailu si odniesol z pretekov Jizerská 50 (2025), kde sa medzi 2200 účastníkmi umiestnil v celkovom poradí na 65. mieste. Ani na Majstrovstvách sveta veteránov vo

Futbalové výsledky

Naši futbalisti v jarnej časti futbalovej súťaže už majú väčšinu zápasov za sebou. Posledné stretnutia majú naplánované na 7. 6. (v Hybiach) a 15. 6. (doma s Liskovou).

Doterajšie výsledky: 23.3. Hrboltová – Važec 1:1 (gól Andrej Chromčo), 30. 3. Važec – Ludrová 0:0, 5. 4. Ilanovo – Važec 0:1 (Tomáš Orolín), 13. 4. Smrečany-Žiar – Važec 2:2 (Marián Šingliar, A. Chromčo), 20. 4. Važec – Ružomberok-Černová 0:1, 27. 4. Lúčky-kúpele – Važec 3:1 (Erik Alexy), 4. 5. Važec – Liptovské Sliače 3:4 (A. Chromčo, Dávid Renko, vlastný), 11. 5. Dúbrava – Važec 1:2 (Matej Renko, D. Renko), 18. 5. Važec – Liptovská Teplá 2:6 (A. Chromčo, D. Renko), 25. 5. Liptovský Ján – Važec 2:1 (A. Chromčo), 1. 6. Važec – Likavka 2:5 (Peter Zelko, D. Renko).

Krátko pred záverom sezóny sú važeckí futbalisti v tabuľke na siedmom mieste (zo 14 družstiev) s desiatimi výhrami, štyrmi remízami a desiatimi prehrami (celkové skóre 50:40).

(red)